

26/4

Vertaling

C-359/11 - 1

Zaak C-359/11

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

11 juli 2011

Verwijzende rechter:

Bundesgerichtshof (Duitsland)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

18 mei 2011

Verzoekende partij:

Alexandra Schulz

Verwerende partij:

Technische Werke Schussental GmbH und Co. KG

BUNDESGERICHTSHOF

BESLISSING

in de zaak

Alexandra Schulz, [omissis], Baienfurt,

verweerster en verzoekster in „Revision”,

[omissis]

tegen

Technische Werke Schussental GmbH und Co. KG, [omissis], Ravensburg,

verzoekster en verweerster in „Revision”,

[omissis]

De achtste civiele Senat van het Bundesgerichtshof heeft na de mondelinge behandeling op 16 februari 2011 [omissis]

beslist:

- I. [omissis]
- II. Het Hof van Justitie van de Europese Unie worden krachtens artikel 267 VWEU de volgende prejudiciële vragen betreffende de uitlegging van het gemeenschapsrecht gesteld:

Dient artikel 3, lid 3, gelezen in samenhang met bijlage A, sub b en/of c, van richtlijn 2003/55/EG van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2003 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas en houdende intrekking van richtlijn 98/30/EG, aldus worden uitgelegd, dat een nationale wettelijke regeling over prijswijzigingen in aardgasleveringsovereenkomsten met huishoudelijke afnemers aan wie op grond van de algemene leveringsplicht aardgas wordt geleverd (klanten voor wie een vast tarief geldt), voldoet aan het vereiste niveau van transparantie wanneer daarin de oorzaak, de voorwaarden en de omvang van een prijswijziging weliswaar niet worden vermeld, doch wordt gewaarborgd dat de gasleverancier zijn afnemers vooraf binnen een redelijke termijn van elke prijsverhoging op de hoogte brengt en de afnemers het recht hebben de overeenkomst op te zeggen indien zij de hun meegedeelde gewijzigde voorwaarden niet wensen te aanvaarden?

Motivering:

I.

- 1 Verzoekster neemt van verweerster, een gasleverancier, als klant met een vast tarief, te weten het tarief voor huishoudelijke afnemers, in leidingen geleverd aardgas af voor haar perceel in Baienfurt. De energieleveringsovereenkomst die de basis vormt van deze afname, werd in 1991 gesloten tussen verweerster en de Stadtwerken (het gemeentebedrijf) Weingarten, waarvan de verplichtingen ondertussen door verzoekster waren overgenomen. Bij aankoop van het perceel van het Gemeindeverband (publiekrechtelijk intergemeentelijk samenwerkingsverband) Mittleres Schussental in 1990, had verweerster in de notariële koopovereenkomst verzekerd dat zij de op het perceel op te richten gebouwen met aardgas als energiedrager zou verwarmen en de totale gasbehoefte voor ruimteverwarming en warm water bij het gemeentebedrijf Weingarten zou aankopen.
- 2 Tussen 1 januari 2005 en 1 januari 2007 verhoogde verzoekster tot vier maal toe het tarief per kWh van het door haar geleverde aardgas; op 1 april 2007 volgde een verlaging van het tarief per kWh. Verweerster maakte bezwaar tegen de na de prijswijzigingen ontvangen jaarlijkse afrekeningen van 2005, 2006 en 2007. Volgens haar zijn de gasprijsverhogingen van verzoekster onredelijk.

- 3 Verzoekster vordert betaling van de nog verschuldigde resterende bedragen van deze jaarlijkse afrekeningen. Het Amtsgericht heeft de vordering tot betaling van 2 733,12 EUR te vermeerderen met interesten en advocatenkosten toegewezen. De appèlrechter heeft het hoger beroep van verweerster afgewezen. In „Revision”, die de appèlrechter heeft toegestaan, concludeert verweerster nog steeds tot afwijzing van de vordering.

II.

- 4 De appèlrechter heeft zijn beslissing, voor zover relevant voor het verzoek om een prejudiciële beslissing, als volgt gemotiveerd:

- 5 Overeenkomstig § 4, leden 1 en 2, AVBGasV [Allgemeine Bedingungen für die Gasversorgung von Tarifkunden (algemene voorwaarden voor aardgaslevering aan klanten met een vast tarief)] juncto § 315, lid 3, BGB (het Duitse burgerlijk wetboek; hierna: „BGB”) waren de prijsverhogingen van verzoekster van 2005 tot en met 2007 redelijk daar zij door gestegen aankoopkosten werden gerechtvaardigd; verder had verzoekster haar verlaagde aankoopkosten in april 2007 plichtmatig aan de klanten doorberekend. De gestegen aankoopkosten werden ook niet gecompenseerd door afnemende kosten op andere gebieden.

III.

- 6 De beslissing over verzoeksters vordering tot betaling hangt ervan af of bij een aardgasleveringsovereenkomst die een gasleverancier met een huishoudelijke afnemer in het kader van de algemene leveringsplicht heeft gesloten (overeenkomst met een tegen een vast tarief beleverde klant), het in § 4, leden 1 en 2, van de AVBGasV (BGBI. I blz. 676) voorziene wettelijke prijswijzigingsrecht van toepassing is. Aangezien § 4, leden 1 en 2, AVBGasV oorzaak, voorwaarden en omvang van het eenzijdige recht van het leverancier op bepaling van een na te komen verbintenis niet nader preciseert, hangt deze vraag op zijn beurt ervan af of dergelijke feitelijke preciseringen vereist zijn op grond van artikel 3, lid 3, vierde tot en met zesde zin, gelezen in samenhang met bijlage A, sub b of c, bij richtlijn 2003/55/EG van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2003 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt van aardgas en houdende intrekking van richtlijn 98/30/EG (PB L 176, blz. 57; hierna: „aardgasrichtlijn”), ingetrokken op 3 maart 2011 door het artikel 53 van richtlijn 2009/73/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas en tot intrekking van richtlijn 2003/55/EG (PB L 211, blz. 94).

- 7 1. Naar Duits recht waren de algemene voorwaarden waaronder gasleveranciers in de litigieuze periode een klant op hun distributienet moesten aansluiten en tegen algemene tarieven gas moesten leveren (klanten met een vast tarief), vastgelegd in de bepalingen van de AVBGasV. Ingevolge § 1, lid 1, tweede zin, AVBGasV maakten deze voorwaarden meteen integrerend deel uit

van de leveringsovereenkomst met klanten met een vast tarief. § 4, leden 1 en 2, AVBGasV bevat betreffende de „soort levering” onder meer de volgende regels:

- (1) De gasleverancier stelt tegen de toepasselijke algemene tarieven en voorwaarden gas ter beschikking. [...]
- (2) Wijzigingen van de algemene tarieven en voorwaarden treden pas in werking na officiële bekendmaking.

8 Voorts bevat § 32, leden 1 en 2, AVBGasV de volgende regels voor opzegging van de overeenkomst:

- (1) De overeenkomst blijft onafgebroken geldig tot opzegging door een van de partijen met een opzeggingstermijn van een maand vanaf het einde van een kalendermaand. [...]
- (2) In geval van wijziging van de algemene tarieven of indien de gasleverancier in het kader van dit besluit zijn algemene voorwaarden wijzigt, heeft de klant de mogelijkheid de overeenkomst op te zeggen met een opzeggingstermijn van twee weken vanaf het einde van de kalendermaand die volgt op de officiële bekendmaking.

9 2. Uit § 4, leden 1 en 2, AVBGasV leidt het Bundesgerichtshof af dat de gasleverancier het recht heeft de prijzen redelijkerwijs (§ 315 BGB) te wijzigen.

10 a) Volgens de rechtspraak van het Bundesgerichtshof kan een gasleverancier het wettelijke prijswijzigingsrecht, dat hij put uit de regeling van § 4, lid 1 of 2, AVBGasV zonder dat oorzaak, voorwaarden en omvang van dit recht in deze bepaling nader worden bepaald, niet naar eigen goeddunken uitoefenen; een dergelijke prijswijziging dient veeleer overeenkomstig § 315 BGB redelijkerwijs te worden vastgesteld. Zij is derhalve jegens de wederpartij slechts verbindend voor zover zij redelijk is. Daartoe kan het Bundesgerichtshof een prijswijziging ook in rechte toetsen aan het criterium van de redelijkheid [omissis].

11 b) Het feit dat de algemene tarieven ingevolge de wet moeten voldoen aan het criterium van de redelijkheid, impliceert voor de leverancier niet alleen de juridische verplichting om bij een prijswijziging evenzeer met kostenverlagingen als met kostenverhogingen rekening te houden. De leverancier is bovendien ertoe gehouden het tijdstip van de prijswijziging zo te kiezen dat kostenverlagingen niet op een voor de klanten ongunstigere wijze dan kostenverhogingen in rekening worden gebracht, zodat kostenverlagingen minstens in dezelfde mate op de prijs doorwerken als kostenverhogingen. De wettelijke regeling bevat dus naast het recht van de leverancier op prijswijzigingen, ook de verplichting tot prijswijzigingen wanneer een wijziging in het voordeel van de klant is [omissis].

- 12 Tegen deze zienswijze wordt ingebracht, dat zij onvoldoende rekening houdt met de voorschriften van de tegen 1 juli 2004 om te zetten aardgasrichtlijn over de transparantie van prijswijzigingsbedingen. Op grond van artikel 3, lid 3, vierde volzin, van de aardgasrichtlijn moeten de lidstaten namelijk voor een hoog niveau van consumentenbescherming zorgen, met name met betrekking tot de transparantie van algemene contractvoorwaarden, waarbij ingevolge bijlage A, sub c, bij de aardgasrichtlijn moet worden gewaarborgd dat ingeval prijswijzigingsbedingen zijn voorzien, de afnemers transparante informatie over geldende prijzen en tarieven verkrijgen. § 4, leden 1 en 2, AVBGasV beantwoorden niet aan deze in nationaal recht om te zetten voorschriften. Noch uit zijn opschrift noch uit zijn bewoordingen zelf blijkt dat dit voorschrift een recht op aanpassing van de prijs bevat; daarenboven worden de oorzaak, de voorwaarden en de omvang van een recht tot bepaling van een na te komen verbintenis van de gasleverancier niet nader bepaald. Het in § 32, lid 2, AVBGasV voorziene opzeggingsrecht van de consument bij wijziging van de algemene tarieven staat niet in rechtstreeks verband met de bepaling waaruit het recht om de prijzen te wijzigen moet volgen (OLG [Oberlandesgericht] Oldenburg, verwijzingsbeslissing van 14 december 2010 [omissis]).
- 13 4. De aardgasrichtlijn behoeft uitlegging met betrekking tot haar inhoudelijke vereisten inzake de transparantie van prijswijzigingsbedingen in overeenkomsten met huishoudelijke afnemers over de aardgaslevering.
- 14 a) Volgens bijlage A, sub b, bij de aardgasrichtlijn moeten de lidstaten ervoor zorgen dat de afnemers tijdig in kennis worden gesteld van een voornemen om de contractvoorwaarden te wijzigen en dat zij daarbij van hun recht op opzegging op de hoogte worden gebracht. Bovendien moeten dienstverleners in geval van een tariefverhoging hun afnemers hiervan binnen een redelijke termijn op de hoogte brengen, in elk geval vóór het einde van de normale factureringsperiode na het invoeren van de tariefverhoging; voorts moeten de lidstaten ervoor zorgen dat de afnemers de mogelijkheid hebben het contract te verbreken indien zij de door de gasleverancier aangekondigde nieuwe voorwaarden niet aanvaarden.
- 15 b) Naar het oordeel van de Senat volgt uit de bepalingen van de aardgasrichtlijn dat de Europese wetgever erkent dat leveranciers belang erbij hebben kostenverhogingen tijdens de looptijd van de overeenkomst door te berekenen zonder deze overeenkomsten te moeten opzeggen. Op dezelfde overwegingen berust ook het naar Duits recht erkende wettelijke recht op prijswijziging van § 4, leden 1 en 2, AVBGasV (thans § 5, lid 2, van de Verordnung über Allgemeine Bedingungen für die Grundversorgung von Haushaltskunden und die Ersatzversorgung mit Gas aus dem Niederdrucknetz [Gasgrundversorgungsverordnung of het besluit inzake de algemene voorwaarden voor de basislevering van gas aan huishoudens en de vervangende levering van gas van het lagedruknet; hierna: „GasGVV”] van 26 oktober 2006 (BGBl. I, blz. 2391) [omissis]. In het in artikel 3, lid 3, vierde volzin, van de aardgasrichtlijn

slechts op algemene wijze verwoorde transparantievereiste kunnen naar het oordeel van de Senat evenwel geen aanwijzingen worden gevonden die de geldigheid van § 4, leden 1 en 2, AVBGasV aantasten.

- 16 De Senat betwijfelt met name of het gedeeltelijk uit bijlage A, sub c, van de aardgasrichtlijn afgeleide transparantievereiste, dat enkel ziet op „geldende prijzen en tarieven”, sowieso bij prijswijzigingen toepassing kan vinden. Er zijn meer aanwijzingen ervoor dat de eisen voor toekomstige prijswijzigingen moeten worden bepaald aan de hand van de op dat geval uitdrukkelijk afgestemde bepalingen van bijlage A, sub b, van de aardgasrichtlijn, zijnde een specifieke norm. Volgens de Senat voldoen de prijswijzigingsbedingen van § 4 AVBGasV aan dit transparantievereiste. Bij een richtlijnconforme uitlegging wordt immers in ieder geval gewaarborgd dat de afnemers van een voorgenomen prijswijziging op de hoogte worden gebracht binnen een redelijke termijn die hun in toereikende mate de mogelijkheid biedt niet alleen op grond van § 315 BGB de prijsverhoging inhoudelijk te toetsen aan het redelijkheidsbeginsel, maar ook krachtens § 32, lid 2, AVBGasV de leveringsovereenkomst op zulke wijze op te zeggen dat de prijswijziging tegenover hen niet van toepassing wordt.

IV.

- 17 Het Hof van Justitie van de Europese Unie is overeenkomstig artikel 267 VWEU bij uitsluiting bevoegd om te antwoorden op prejudiciële vragen betreffende de uitlegging van het gemeenschapsrecht.

[ondertekeningen]

[omissis]